

Užitečným nástrojem je rejstřík uložení náleží, rejstřík a mapa lokalit a nezbytný soupis literatury. Ve struktuře lokalit dominují hrady a zámky (35), města (34), méně jsou zastoupeny kláštery (4), interpretace ojedinělých nálezů z venkovského prostředí – „obec“ (3) není jasná; překvapivá je absence nálezů z tvrzí. Eventuální připomínky ke knize se netýkají zvolené koncepce ani věcného obsahu, ale pouze drobných formalit, jako např. ve skladbě katalogového hesla zavádějícího pojmu *lokace* („umístění“), tj. v muzejní praxi místo uložení předmětu ve sbírkovém (depozitárním) fondu, nikoli označení původu předmětu (*nálezová lokalita* je vhodnější alternativou). Obvyklé úskalí cizojazyčných resumé působí zavedený termín komorový kachel či komora jako jeho funkční součást (doslovný překlad *chamber* – *Kammer* nemusí být nepoučenému čtenáři srozumitelný bez doplňujícího výkladu), diskutabilní je výraz *Dutch stove tile*. Kvalita fotografií a kreseb (mnoho z nich je dílem Č. Pavlíka) má vysokou úroveň. Chápeme-li sbírkový katalog jako edici pramenů hmotné kultury, mělo by být vždy zřejmé, zda kresby znázorňují konkrétní exempláře, anebo jde o ideální rekonstrukce intaktně nedochovaného tvaru (viz kachle č. kat. 319, 324). Přínosný a výpravňý katalog, který představuje významný krok na poli studia moravských a slezských kachlů a současně cenný pramen poznání kachlové produkce a jejich vazeb v rámci širšího středoevropského prostoru, nepochybně podnítl badatelský zájem o bohatý moravskoslezský materiál i za hranicemi obou zemí.

VLADIMÍR BRYCH

REGIONALIA

Dušan CENDELÍN – Pavel BOLINA –
Dušan ADAM, *Jevíčko na cestě z Prahy
do Olomouce v období raného středověku*, Město Jevíčko, Jevíčko 2010
88 s., ISBN 978-80-254-7993-3

Pod poněkud zavádějícím názvem se skrývá jedna z dosud nejvýraznějších publikací věnující se historii středověkých cest v prostoru českých zemí. Dlouholetý amatérský badatel na poli starých komunikací spojil své síly s archeologem a geografem při průzkumu zaniklých cest

v prostoru bývalého českomoravského pohraničního hvozdu mezi Litomyšlí a Konicí s cílem rekonstruovat úsek průběhu dálkové trasy mezi Prahou a Olomoucí a popsat jeho vývoj. Zasluhou starosty Romana Müllera a finanční podpory ze strany města Jevíčka bylo možné vydat poměrně výpravňou publikaci s bohatou a velmi kvalitní obrazovou dokumentací. Ta dobře dokládá mohutnost nalezených pozůstatků dávného dopravního pohybu v krajině, kde se autorům na některých komunikačně exponovaných místech podařilo nalézt zachovaná pole o až čtyřiceti paralelních úvozech, zabírajících pás v šíři několika set metrů. Už tato skutečnost vzbuzuje podiv, že se až donedávna v českých zemích průzkumem zaniklých cest nikdo odborně nezabýval, zvláště pokud si uvědomíme, jak významnou úlohu komunikační síť v historii vždy hrála.

Práce výrazně překračuje regionální rozměry, už proto, že se jedná o rekonstrukci průběhu jedné z nejvýznamnějších dálkových tras spojujících dvě zemské metropole. Výsledky průzkumu navíc umožňují novou interpretaci několika zmínek v nejstarší české kronice a znamenají výrazný vklad do mnohaleté snahy badatelů lokalizovat Kosmou zmíněná místa, jako jsou *Hrutovská pole* a blízká strážná (zemská) brána nebo hrad v Litomyšli.

Text knihy je koncipován tak, že autoři nejprve rozebírají obsah všech známých písemných dokumentů vážících se ke zkoumané komunikaci; tady je třeba podotknout, že nevyužívají nevydané prameny, jejichž studium představuje jednu z možností, jak v dané práci pokračovat. Následuje analýza terénu podle prostupnosti zejména na základě vytipování „suchých tras“ a popis průběhu jednotlivých cest a jejich pozůstatků. Důležitá je analýza sídelní struktury navázané na nalezené komunikace, která autorům slouží jako hlavní kritérium pro dataci a umožňuje nastinit vývoj komunikací už od předhistorického období. Na rozdíl od povrchového sběru pozůstatků provozu a závěrů vycházejících z rozmístění mincovních depotů je zvolený postup oproštěný od náhodnosti a zohledňuje celkové krajinné souvislosti. Práce ukazuje složitý vývoj významné komunikace, kterou je třeba chápat spíše jako síť a soubor tras s měnícím se průběhem než jako prostou a trvalou linii.

TOMÁŠ KLIMEK